

Què funciona en educació?

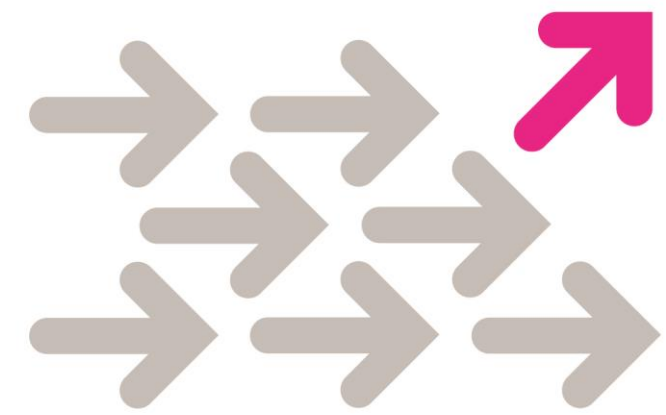
Evidències per a la millora educativa

FUNDACIÓ
JAUME
BOFILL
Jaume Bofill

ivàlua Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques

“Zero en conducta”: què funciona per millorar les actituds i el clima d’aprenentatge als centres?

Palau Robert, Barcelona, 22 de maig de 2018

Què funciona en educació?

Evidències per a la millora educativa

FUNDACIÓ
JAUME
BOFILL
Jaume Bofill

ivàlua Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques

“Zero en conducta” EXPERIÈNCIES I REFLEXIONS

Maria Jesús Comellas, GRODE - UAB

1. Per què ens trobem davant d'un fenomen “problemàtic”?

- **Dimensió del problema:**
 - Hi ha d'un 15-25% de l'alumnat amb un espai relacional reduït.
 - Entre l'alumnat amb menor lloc relacional hi ha diferències culturals, dificultats en el rendiment i menors recursos.
 - En general hi ha una percepció poc ajustada del sentiment de pertinença.
- El focus relacional té el centre en les relacions d'ensenyament-aprenentatge.
 - Alumnat en carrerons sense sortida.
 - Professorat angoixat i amb moltes urgències.
- **Problemàtiques emergents més greus:**
 - Invisibilitat, manca de sentiment de pertinença, violència i bullying
 - Discurs poc seriós i sovint justificatiu: freqüència, formes, causes.
 - Alarmes i anàlisis poc sistemàtiques i serioses.

2. Quines respostes estem donant?

- On situem les ~~seves~~ causes del problema?
 - **Influència dels models d'àmbit social: tecnologia/ pràctiques a la xarxa.**
 - **La mirada individual cap a patologies reals o sobredimensionades.**
 - **L'alumnat s'ha d'adaptar a les propostes i metodologies del centre.**
 - **La mirada al context familiar: pautes educatives qüestionables i/o qüestionades (autoritat, límits...) poc suport a l'aprenentatge.**
 - **Poques oportunitats en els Espais i Professionals de l'entorn.**
 - **Manca de recursos (més professionals) per diversificar més a l'alumnat.**

2. Quines respostes estem donant?

- Com estem entenent la convivència (el problema)?
 - És més un element “de regulació” que pedagògic.
 - L’escola espai d’aprenentatge:
 - Competitivitat
 - Prioritats: rendiments /avaluacions/ treball escolar
 - Factor secundari: Les relacions a l’aula estan “regulades” i en els altres espais del centre hi ha normes però...
 - Formes organitzatives. Perpetuen rol: ajudats/qui ajuda. 1+1/ 3+1.
 - La normativa és reguladora però amb criteris poc educatius i sovint poc assumits per tot el claustre.
 - Objectius poc compartits en diferents espais, persones i activitats.

2. Quines respostes estem donant?

- **Com estem actuant internament des dels centres educatius? En el centre**
 - Discurs adult teòric emmarcat en la tutoria. “Ja ho saben”.
 - Programes “peces focalitzades en aspectes ” amb poca continuïtat i sistematització (“ja ho hem fet”) que no fan línia de centre ni canvien actituds.
 - Accions: “apaga focs” quan hi ha un problema “desmesurat”.
 - La dinàmica és de l’alumnat: Popularitats, invisibilitats i/o exclusió.
 - Abordatge reactiu davant els fets. Estereotips atribuïts i rols individuals.
 - Invisibilització/menysteniment de cultures, creences...
 - No es valoren les demandes que es fan a l’alumnat i les repercussions que provoquen des de la mirada professional etnocèntrica i/o classista.
 - Recursos davant situacions: sancions, partes, expulsió, canvi de centre.

2. Quines respostes estem donant?

- **Com estem actuant des dels centres educatius? Mirada cap a l'exterior**
 - Exigències a les famílies que no poden assumir.
 - El tema és individual: quan canviïn (treballin) el grup ja els acceptarà. Dificultats, diversitat, avaluació..
 - Poca empatia amb les famílies i poc suport d'aspectes educatius.
 - Demanda de suport extern per diversificar els grups i necessitats.
 - Desresponsabilització.
 - Derivació... a
- **I des de l'administració?**
 - Manca de discurs educatiu sistemàtic.
 - Poc debat sobre el lideratge professional del professorat.
 - Feble anàlisi i resposta del rol del centre.
 - Programes específics.

3. Què podem fer per millorar? DE QUI I DE QUÈ PARLEM

- Bons diagnòstics, per a bones solucions educatives:
 - Evitar la classificació i perfils de la problemàtica basada en les reaccions:
 - “Alumnat no és en tot cas actua” resistent, retador, desmotivats, agressiu”
 - **“Diagnòstics afinats, àgils i actualitzats per tal de:**
 - **Comprendre les necessitats**
 - **Afavorir les accions educatives**
 - **Potenciar l'empatia**
 - **Comprendre les urgències**
 - **Afavorir la Inclusivitat**
 - **Comprendre els aspectes relacionals, els matisos i les interpretacions:**
 - **Popularitat/ Acceptació**
 - **Rebuig / Exclusió**
 - **Invisibilitat**
 - **Sentiment de pertinença: inseguretats i desitjos.**

3. Què podem fer per millorar? IDEES EDUCATIVES I

- Conceptes generals: escola inclusiva, no classista ni etnocèntrica. L'escola context de socialització, convivència i aprenentatge.
- **Reconeixement i coneixement de cultures, creences i diferències no com curiositat o.**
- **La perspectiva de gènere un eix transversal.**
- **Les relacions amb les famílies en base a criteris educatius no dels continguts.**
- **L'actitud adulta no excloent (empatia real) i el llenguatge corporal factor determinat del comportament grupal i individual de l'alumnat.**
- **La des-categorització de l'alumnat: no centrar les respostes en les conductes i reaccions sinó en les causes i alternatives.**
- **Ressituar les relacions minimitzant la competitivitat en el rendiment escolar.**

3. Què podem fer per millorar? IDEES EDUCATIVES II

- Lideratge adult:
 - **El claustre → lideratge professional:**
 - Equip docent
 - Especialistes
 - Personal no docent
 - Treball en equip /claustre.
 - El lideratge adult de la dinàmica del grup de l'alumnat.
 - Ser “una persona referent del centre” durant tota l’escolaritat.
- Implicació a nivell de centre:
 - Els Espais de relació: aula, pati, espais de circulació, davant del centre.
 - Les activitats del centre: aprenentatge i educatives. “poder respondre al requeriment”.

3. Què podem fer per millorar? ORGANITZACIÓ CENTRE

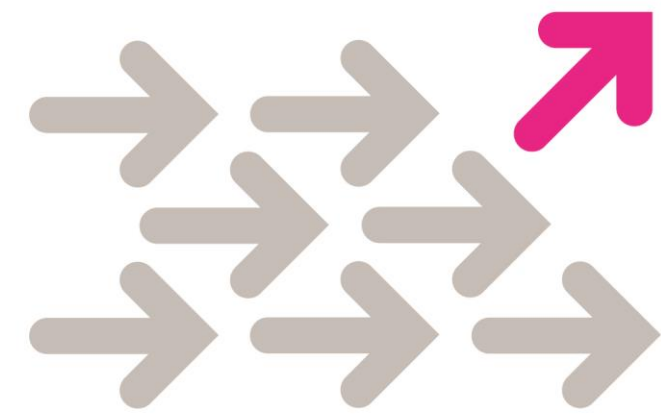
- **Formes organitzatives**
 - Les relacions en el grup i en el centre: Eix educatiu. Valor troncal.
 - Les relacions es construeixen en el grup: l'adult és el líder del grup.
 - Agrupacions canviats, variables, multi objectius, no estereotipades.
 - Les oportunitats relacionals (treball i joc) i la construcció identitària.
 - Sentiment de pertinença.
 - Activitats grupals, individuals, multinivell...

3. Què podem fer per millorar? ACCIONS CENTRE

- **Metodologies i decisions:**
 - Decisions assumides i aplicades per tot l'equip docent.
 - La cooperació entre adults com a actitud educativa.
 - Les valoracions de diferents aprenentatges, no només acadèmics.
 - Activitats apropiades com camí per al progrés individual.
- **Col·laboració amb l'entorn i agents/serveis externs**
 - Reconeixement d'allò que poden aportar professionals "externs": UECs i recursos de "segona oportunitat". Sense que siguin "el recurs".
 - Establiment de fórmules de corresponsabilitat: "claustres pedagògics".
 - Garantir oportunitats de lleure educatiu.

3. Què podem fer per millorar? ACCIONS AULA

- **Estratègies: dinàmica i clima d'aula**
 - **Afavorir la dinàmica de grup: no d'ajuda.**
 - **Flexibilitat agrupació i mobilitat segons activitat: curs, cicle.**
 - **Potenciar la convivència com a “repte del grup” amb anàlisis de motius i motivacions. Dilemes, arguments, raons... base per a la comprensió i...**
 - **Promoure actituds i habilitats relacionals deduïdes pel grup, amb decisions del grup, HABITUALS I EDUCATIVES MÉS QUE REACTIVES davant situacions inapropiades.**
 - **Integrar la perspectiva de gènere.**
 - **Afavorir i guiar la participació, responsabilitat i autonomia de l'alumnat en el propi procés educatiu i aprenentatge: assemblees, diari d'aula.**

Què funciona en educació?

Evidències per a la millora educativa

FUNDACIÓ
JAUME
BOFILL
Jaume Bofill

ivàlua Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques

“Zero en conducta” EXPERIÈNCIES I REFLEXIONS

Maria Jesús Comellas, GRODE - UAB

TAULA RODONA

Modera: Mònica Nadal, Directora de recerca de la Fundació Jaume Bofill

Participen:

- José Ramón Ubieto, Psicoanalista, psicòleg clínic i professor de la Universitat Oberta de Catalunya.
- Gené Gordó, Subdirectora General de Suport i Atenció a la Comunitat Educativa, Departament d'Ensenyament, Generalitat de Catalunya.
- David Rodríguez, President de la Fundació Main.
- Maria Jesús Comellas, Directora del GRODE i de l'Observatori de la Violència a les Escoles.